

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

381.631

Szerző: *Fényes László*

Hely

Cím: *A fővárosi tejüzem első főle.*

Idő

"1916"

Forrás: *Az Est*

Személy

Bp.

1916. X. 8.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A fővárosi tejüzem első főle

A pórujfárt gyermekek

— Az Est tudósítása —

Engedjék meg, hogy a főváros leg-
brissebb üzeme, a Fővárosi Köz-
ponti Tejszarnok új rendszerének első
produkciját én főlőzzem le.

Tudjuk, hogy a Központi Tejszar-
nok Szövetkezet éveken át mit csinált
a közönséggel. Egy szerencsétlen tör-
vény nyújtotta lehetőséggel főlőzte
a tejet, mert hiszen törvény szerint
a tej zsirtartalma kisebb lehet, mint
a hogy a tehén természeti törvénye
azt rendelik. Emlékszünk a szűkebb
úvegek botrányára, aztán, hogy a
háboru beállt, a gyógytejfűzletekre, s
minthogy a főváros közönsége már
nagyon lármázott, a vállalat meg-
rendszabályozására a főváros itt is az
egyetlen csodababzsamot alkalmazta:
a mególlást. Ez az elv kongruens a
vállalat-gründölások üzletpolitika el-
vével, a milyen gyorsan lehet, a
mennyit lehet, össze kell szedni,
aztán akkor a berendezést és a jogot
drága áron megváltatni valami köz-
pénz alappal.

Megtörtént a Központi Tejszar-
nokkal is és a fővárossal. A szállító
felmondták a tejszerveződéseket a Köz-
ponti Tejszarnoknak, az olcsón szállí-
tott tejet eddig átvehette és el-

adta drágán a Központi Tejszarnok
mint Szövetkezet, ám-lássa a főváros
hogy a drágább áron átveendő te-
fűzletével hogy boldogul.

Nem erről akarok azonban beszélni,
csak megvilágítottam a hátteret,
hogy kidomborítsam azt a tényl,
a mi az egész városi gazdálkodást
jeleníti.

A fővárosi tej plakátja

Az üzemet a főváros átveve új vál-
alatába, első sorban is felemelte a tej
árát 64 fillérré, ugyebár ezt már tud-
tuk mindannyian. Várhattuk volna
ezzel szemben, hogy a tejelosztás a
lehető legpraktikusabb módon oda
fut, a hol legnagyobb szükség van
reá: a gyermekeknek, a betegeknek,
az öregeknek. Két év óta lármázik
mindenkí, a ki a főváros közönségé-
nek érdekével valamit törődik, hogy
szüntessék be a kávéházakban a te-
jeskávét és a tejből készült élelmí-
cikkeket, mert ha a főváros nem tud
minden polgára részére elegendő meny-
nyiségű tejről gondoskodni, akkor a
kávéház közönségénél — ugy egész-
ségi, mint anyagi okokból — előbb
valók a gyermekek, az öregek és a be-
tegek. Mindez idáig nem történt meg,

mint a hogy talán méltóztatnak re-
emlékezni, hogy egy háborus évig
kellett sürgetni, hogy a kávéház tej-
szinhabját is eltiltsák. A főváros ve-
zetősége előbb megvárta, hogy a ká-
véházak felemeljék a tejeskávé árát,
arra is hivatkozván, hogy a tejszin-
hab most nagyon sokba kerül, és a
mikor azután ezen a címen felemel-
ték az árakat, akkor jött a főváros
vezetősége és betiltotta a tejszinha-
bot. A hatóságilag segített árdragítás
e gyönyörű példája muzeumi doku-
mentum marad.

Most azután, hogy a Központi
Tejszarnok üzemet vette át a fővá-
ros, tenni kellett valaimit: tettek is,
van elég papiros a főváros házinyom-
dájában. Szép nagy plakáton kiadták
a tejelosztási rendeletet, a mit már
tavaly is kiadtak s a mit azóta any-
yira nem tartották be, hogy a pol-
gmester most szűkegesnek tar-
totta e rendelet reprimé. Lényege
ennek a plakátrendeletnek, hogy a
Központi Tejszarnok tejet elsősorban
a két éves kort meg nem haladott
gyermek kapja, az erre szóló igazol-
ványt a lisztbizottságnál kell kivál-
tani. Minden ilyen igazolvány egy
hónapig érvényes, napi egy liter tej
vásárlására. A tejigazolvánnyal az-
után bármelyik központi tejszarnok-
béli fióknál meg lehet rendelni a
tejet s az költséges reggeli 8 óráig,
ha a tejszállítás késnek: déli 12
óráig a megrendelő részére fentartani.
Ha pedig e rendelet körébe eső bár-

hely panasz fordult elő, a rendelet
utolsó passzusa azt mondja:

Minden panaszt szóval vagy
írásban a központi városkázán, II.
emelet, 194. ajtó alatt lehet a hívata-
latos önkéntes bejelenteni. A
mennyiben a panaszt rövidesen
nem orvosolják, levelezőlapon hoz-
zám lehet fordulni.

Bárczy polgármester.

Ittünk tehát, hogy a fővárosi-üzem
most már dolgozik, hiszen megjelent
a plakát az utcán. S azóta a tejelosztás
miatt a papaszok zúgó áradata
érkezik nozzánk: Karban hozott, ken-
dőkbe pólyált gyermekükkel szitko-
zódva érkeznek az asszonyok, az
elkeseredésnek már azon a fokán,
a mikor, ha azt mondjuk nekik,
hogy: Városháza, II. emelet 194. —
akkor hennünket szédnek össze. Mond-
ják: eddig az előjáráságnál ingyen-
tejet kaptak, igaz, nem sokat, egy
félliter, de legalább annyit és most
már azt sem kapják.

A jótékony-egylet kiosztása

Felkerekedünk s elmegyünk az V.
kerületi előjáróságra, a hol az asz-
szonyok szerint ingyen-tej-cédulát
kaptak eddig. Csakugyan, az V. Ke-
rületi Általános Jótékony-sági Egye-
sületnek a második emeleten van
a hivatalos helyisége, a társadalom
önkéntes hölgyeiből majdnem a
háboru eleje óta itt dolgozott egy
bizottság s a kerületbeli szegény asz-
szonyoknak, kiknek két évnél fiatal-
abb, vagy pedig beteg gyermekük

volt, napi félliter teje való cédulát adtak. Ezt beválthatták akármelyik elárústónál. Havonként mintegy ezer liter tejet osztottak így ki.

Vagy harminc asszony tolong éppen az ajtó előtt és kesereg. Menjünk be mi is és kérdezzük meg, mi alapján jogtalan ezeknek az asszonyoknak a keseregése? Mert ahhoz szoktunk hozzá, hogy a hivatalokban állandóan jogtalan a közönség panasza, legfeljebb a jogtalanság alapja változik.

A válasz azonban ez volt:

— Uram, ezeknek a gyermekeknek csakugyan szomorú a helyzete. Nem tudunk havonta ezer liter tejet venni 64 fillérért. Az egyesületnek nincs hozzá pénze s körülbelül ennyi volt az a mennyiség, a mit eddig kiosztottunk köztük.

— És eddig volt pénze az egyesületnek?

— Igen, mert eddig 26 fillérért kaptak literjét a Központi Tejcsarnoktól. Az igazgató kedvezményesen áron adta nekünk, az Általános Jótékonyági Egyesületnek.

— De hiszen most is az az igazgató, a ki eddig volt?

— Igen, de ő azt mondta, hogy eddig mint szövetkezeti igazgató szabad rendelkezési joggal bírt, gyakorlatilag tehát jótékonyaságot. Most azonban a főváros a tejet és nincs módja arra, hogy 64 filléren átadja a tejet.

Főváros alatt tízezer asszony-nyal végeztek az egyesületben, szépen megmagyarázták nekik: sajnáljuk, főasszony, nem tudunk tejet adni magának, próbálja meg a jövő héten, jöjjön el, akkor talán sikerül valamit kieszközölni.

Nekem nem is lenne ehhez az autentikus tényálláshoz más hozzátenni valóm, hacsak még az nem, hogy szerettem volna, ha az után a sok locsogás után, a mit jobbról és balról hivatalos helyeken a gyermekvédelemről fecsegték az utóbbi időben, látták volna az asszonyok szikrázó szemét és a polgármester ur hallotta

volna, a miket ezek az asszonyok ki-szóltak magukból.

A városházán

Várjuk meg azonban most ezeket az asszonyokat a folyosón és mondjuk meg nekik a plakát utbaigazítását: menjenek csak a Központi városházára, II. emelet 194. alá és ha nem segítenek a bajukon, akkor menjenek csak be egyenesen a polgármester urhoz, az nagyon szereti a gyermekeket és érdeküket a szíven viseli, a múltkor is elmondta egy gyűlésen.

Farkas Gergelyné, Sülly-utca 5., karján egy négyhetes gyermekkel, szólt először:

— Én már a múlt napokban voltam a Városházán, a hova a plakát mondja, azt mondták: ma nincs tej, hát ők nem adhatnak.

Kurucz Józsefné, Sülly-utca 3., a ki eddig ingyentejet kapott, most pénzért sem kap, igazolványa van, minden fiókból elküldik.

Laufer Ignácné, Váci-ut 86. szám alól, szintén volt a Városházán, onnan a Gerlóczy-utcai Népszigetbe küldték s a Gerlóczy-utcából megint a Városházára.

Zwieback Gézanénak szintén van igazolványa, de sehol nem kap rá tejet.

Sáhaj Károlyné, Tisza-utca 14., ő is ingyen kapott eddig tejet, tejetételre van igazolványa, de sehol se kaphat, hiába ácsorog.

Strompach Józsefné, Hollán-utca 4. szám alatt. Már volt a Városházán, hiába panaszkodik.

Takács Imréné, Váci-ut 104., volt a Városházán, a múlt héten, annak dacára most sem kap sehol tejet, pénzért sem.

— No asszonyok, tudják mit, menjenek csak fel szépen a Központi városháza 194. sz. alá, ott segítenek a bajukon.

— A frász menjen oda — ez volt a válasz. A sanyarúságtól kellelten

szegény asszonyok válasza. De négyet mégis sikerült rávennünk a városházi expedícióra, magunk előtt eregetjük be őket az előszobába. Aztán kijöttek.

— No...

— Az mondták, majd intézkednek, csak várjunk. Várjunk, de hát mit adjak addig a gyerekeknek? A múltkor is azt mondták: várjunk. Egész nap zsirért kell ácsorognom, lisztért kell ácsorognom, most már hiába ácsorogok, cukrot se kapok, külön kell petróleumért ácsorognom, azt se kapok, egész nap kint ácsorogok a hideg szélben a gyerekekkel, hát mikor dolgozom akkor? Mikor keressek?

És egy óráig káromkodott a szegény asszony, polgármester ur! És kénytelen vagyok ezt a kis kellenetlenséget megint ide felírni, mert azoknak az asszonyoknak igazuk van.

Őnök, polgármester ur, csak papíron adminisztrálnak, a magasabb-rangú tisztviselők horribilis anyagi előnyei mellett az éhbérel dolgoztatott tisztviselőket tünatörkedőkbe kergetve. Teljesen tehetetlenek a meglevő anyag helyes szétosztásában, ime egy kis példával bizonyítottam: az V. ker. Általános Jótékonyági Egyesület körülbelül hetven-nyolcvan gyermeket látott el állandóan ingyentejjel, míg a főváros bele nem avatkozott a dolgokba. A fővárosnak a tej elosztásába való beavatkozása első eredménye az, hogy ez a hetven gyermek meg van fosztva a maga félliter tejétől.

Mi más ez, mint rendszertelenség, tehetetlenség az egész vonalon. Önök a Városházán most reggeltől estig az eddig kipattant bojtányoknak a főváros közgyűlésére alkalmas pirulákba való gyúrásán dolgoznak. Megmondom önöknek, hogy hiába teszik. A főváros közönségében — nem a bizottsági tag urakat és hatodizigleni sógoraikat értem alatta, mert ezek bőven el vannak látva a háziüzemekből, hanem a fővárosban nem bíró százazreket értem főváros

közönsége címén — lassankint olyan elkéseredés gyülemlett össze, a miről önöknek ott a szőnyeges, műbutoros, nagyfestményes fogadószobákban fogalmuk sincsen. Ez az elkéseredés a saját keserű figyelmével egyszer önök felé fordul és azt fogja mondani: Önök mindenben jól el vannak látva, de a szobájuk nincsen jól kisépelve.

És — emlékezzenek rá, a mit mondok — seprőt fognak fogni és tisztogatásra fognak önöknél jelentkezni. Akkor aztán a legkülönfélébb tanácskozásokon szónokolhatnak egymás között, védhetik egymást, a hogyan akarják. Nem igaz, hogy anyagszűke van. Az önök jóakarátának, energiájának vagyunk szűkében.

Indolenssek és tehetetlenek mindennütt, a hol a népről van szó. Az elsimításokban merül ki munkaidejük.

Fényes László